

Ю. П. Битяк, Н. П. Матюхіна, С. А. Федчишин

Публічна служба

**Посібник
для підготовки до іспиту**

За загальною редакцією *Н. П. Матюхіної*

Харків
«Право»
2018

УДК 342.922:35.08-027.555(07)

Б66

Рецензенти:

Т. О. Коломоєць – доктор юридичних наук, професор, декан юридичного факультету Запорізького національного університету, член-кореспондент Національної академії правових наук України, завідувач Навчально-наукової лабораторії дослідження проблем службового права Національної академії правових наук України, заслужений юрист України;

В. Я. Настюк – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри адміністративного права та адміністративної діяльності Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, член-кореспондент Національної академії правових наук України, заслужений діяч науки і техніки України;

О. С. Проневич – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри адміністративного права юридичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Битяк Ю. П.

Б66 Публічна служба : посіб. для підгот. до іспиту / Ю. П. Битяк, Н. П. Матюхіна, С. А. Федчишин ; за заг. ред. Н. П. Матюхіної. – Харків : Право, 2018. – 260 с.

ISBN 978-966-937-536-0

У посібнику висвітлені основні питання, які виносяться на іспит із навчального курсу «Публічна служба», який викладається для студентів другого (магістерського) рівня у Національному юридичному університеті імені Ярослава Мудрого.

Для студентів, аспірантів, викладачів закладів вищої освіти, науковців, державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування, усіх тих, хто цікавиться проблемами публічної служби.

УДК 342.922:35.08-027.555(07)

© Битяк Ю. П., Матюхіна Н. П., Федчишин С. А., 2018

ISBN 978-966-937-536-0

© Оформлення. Видавництво «Право», 2018

==== **Передмова**

У навчальному посібнику розкрито основні питання курсу «Публічна служба», що викладається в межах магістерських програм «Публічне адміністрування у сфері юстиції» та «Правові засади державної безпеки» в Національному юридичному університеті імені Ярослава Мудрого.

Мета курсу «Публічна служба» полягає в оволодінні студентами знань про сутність та систему публічної служби, її види, особливості організації та правового забезпечення, виробленні у студентів умінь та навичок застосування при вирішенні професійних завдань законодавства у сфері публічної служби.

У посібнику стисло викладено питання щодо сутності та системи публічної служби, її правового регулювання, сутності, видів та принципів державної служби, правового статусу державних службовців, положення щодо управління державною службою, вступу на державну службу, службової кар'єри та припинення державної служби, запобігання корупції у державній службі. Поряд з цим, висвітлюються основні особливості організації та правового забезпечення державної служби в Апараті Верховної Ради України, апараті органів судової влади, органах прокуратури, в Національній поліції, військовій служби, дипломатичної служби та служби в органах місцевого самоврядування.

Посібник підготовлений викладачами кафедри адміністративного права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, чий науковий інтерес зосереджений на проблемах організації та правового регулювання публічної служби. Сподіваємось, що викладений у посібнику матеріал допоможе студентам при підготовці до іспиту з навчальної дисципліни «Публічна служба».

Висловлюємо вдячність шановним рецензентам за слушні зауваження та цінні поради, висловлені стосовно рукопису навчального посібника: доктору юридичних наук, професору Т. О. Коломоєць, доктору юридичних наук, професору В. Я. Настюку, доктору юридичних наук, професору О. С. Проневичу.

1. Поняття та ознаки публічної служби в Україні

Публічні службовці є кадровою складовою публічного управління, від якої безпосередньо залежить ефективність реалізації завдань та функцій органів публічної влади. Термін «публічна служба» є досить поширеними у зарубіжних країнах. Він тривалий час використовується у законодавстві низки держав-членів ЄС (наприклад, Естонії, Ірландії, Литви, Люксембургу, Мальти та ін.¹).

Для вітчизняної юридичної науки *поняття «публічна служба»* є порівняно новим. За сучасних умов існують різні підходи до його розуміння. Зокрема, у *широкому сенсі* публічна служба розкривається як діяльність на державних політичних посадах, у державних колегіальних органах, професійна діяльність суддів, прокурорів, військова служба, альтернативна (невійськова) служба, інша державна служба, патронатна служба в державних органах, служба в органах влади АРК, органах місцевого самоврядування (п. 17 ст. 4 Кодексу адміністративного судочинства України від 06.07.2005 р., далі – КАС України).

Проте, поняття «публічна служба», що закріплене в КАС України (як в первинній, так і чинній редакції), з різних підстав у літературі піддається критиці. Зокрема, М. І. Цуркан вказує, що це поняття «не містить сутнісних характеристик та особливостей публічної діяльності, у ньому наводиться лише перелік видів цієї діяльності, що є порушенням правил юридичної техніки»². На думку В. Б. Авер'янова, «не досить вдалим є включення в поняття «публічна служба» діяльності на так званих державних політичних посадах...»³. Л. Р. Біла-Тіунова підкреслює, що «запропоноване визначення є досить безсистемним, нечітким та таким, що передбачає довільне тлумачення тих видів служб, яких може бути віднесено до поняття «публічна служба»⁴.

¹ Public employment in European Union member states / Isabel Hernández Fernández del Valle, Jesús Etxayo Yábar and others. Madrid: Ministry of the Presidency, 2010. P. 39, 64, 79, 111, 145, 152.

² Цуркан М. І. Правове регулювання публічної служби в Україні. Особливості судового розгляду спорів: монографія. Харків: Право, 2010. С. 5–6.

³ Авер'янов В. Необхідність удосконалення деяких нових дефініцій у Кодексі адміністративного судочинства України. *Вісник Нац. акад. прокуратури України*. Київ. 2010. № 1. С. 5.

⁴ Біла-Тіунова Л. Р. Службова кар'єра в Україні: монографія. Одеса: Фенікс, 2011. С. 111.

У вузькому сенсі публічна служба пов'язується із здійсненням завдань та функцій держави, реалізацією територіальною громадою свого права на місцеве самоврядування і об'єднує дві складові: 1) державну службу; 2) службу в органах місцевого самоврядування (муніципальну службу). Відповідно до Концепції адміністративної реформи в Україні, що затверджена Указом Президента України від 22.07.1998 р., державна служба і служба в органах місцевого самоврядування характеризуються як автономні форми публічної служби.

Основними *рисами публічної служби* у вузькому значенні можна визначити такі: а) публічний, професійний та політично нейтральний характер; б) здійснюється особами, які займають посади в органах публічної влади (державних органах та їх апараті, органах місцевого самоврядування); в) спрямована на практичне виконання завдань і функцій держави, реалізацію територіальною громадою свого права на місцеве самоврядування, забезпечення прав і свобод громадян; г) оплатний характер – заробітна плата службовців фінансується за рахунок державного або місцевого бюджету та ін.

Реформа публічної служби в Україні, її основних видів, передбачається Стратегією сталого розвитку «Україна – 2020», що затверджена Указом Президента України від 12.01.2015 р., розглядається пріоритетною та однією з найважливіших реформ на шляху європейської інтеграції. Невід'ємною складовою стратегічних перетворень, започаткованих в Україні, є наближення державної служби та служби в органах місцевого самоврядування до європейських принципів, які висуваються до країн-кандидатів на вступ до ЄС, а також принципів «належного врядування», які закріплені рішеннями Ради Європи.

===== 2. Система публічної служби в Україні

Основними елементами системи публічної служби є види публічно-службової діяльності, котрі до неї включаються. Визначення ж останніх безпосередньо залежить від обраного підходу до розуміння «публічної служби».

У *широкому сенсі* система публічної служби охоплює такі основні складові:

а) *політична служба* – діяльність на державних політичних посадах, що спрямована на визначення (формування) та реалізацію

державної політики у різних сферах суспільного життя, здійснення політичної діяльності, характеризується політичною відповідальністю, а також особливим порядком вступу на службу, її проходження та припинення (наприклад, це діяльність на посадах Прем'єр-міністра України, віце-прем'єр-міністрів України, міністрів України тощо).

б) *державна служба* – це публічна, професійна, політично неупереджена діяльність із практичного виконання завдань і функцій держави, зокрема щодо: аналізу державної політики на загальнодержавному, галузевому і регіональному рівнях та підготовки пропозицій стосовно її формування, у тому числі розроблення та проведення експертизи проектів програм, концепцій, стратегій, проектів законів та інших нормативно-правових актів, проектів міжнародних договорів; забезпечення реалізації державної політики, виконання загальнодержавних, галузевих і регіональних програм, виконання законів та інших нормативно-правових актів; забезпечення надання доступних і якісних адміністративних послуг; здійснення державного нагляду та контролю за дотриманням законодавства; управління державними фінансовими ресурсами, майном та контролю за їх використанням; управління персоналом державних органів; реалізації інших повноважень держоргану, визначених законодавством (дет. див. § 4 «Державна служба як вид публічної служби в Україні»);

в) *професійна діяльність суддів (суддівська служба)* – діяльність громадян України, які відповідно до Конституції України та Закону України «Про судоустрій і статус суддів» призначені на посаду судді та займають штатну суддівську посаду в одному з судів України, що спрямована на здійснення правосуддя на професійній основі. Судді мають особливий статус, що визначається насамперед Законом України «Про судоустрій і статус суддів», та здійснюють професійну діяльність на посадах у місцевих судах, апеляційних судах, Верховному Суді, а також у вищих спеціалізованих судах, які відповідно до закону діють у системі судоустрою з розгляду окремих категорій справ (Вищий суд з питань інтелектуальної власності та Вищий антикорупційний суд).

г) *професійна діяльність прокурорів (прокурорська служба)* – діяльність громадян України, які згідно Конституції України та Закону України «Про прокуратуру» займають посаду прокурора, що спрямована на реалізацію на професійній основі функцій прокура-

тури, зокрема: 1) підтримання державного обвинувачення в суді; 2) представництво інтересів громадянина або держави в суді у випадках, визначених законом; 3) нагляд за додержанням законів органами, що провадять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство; 4) нагляд за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян. Прокурори здійснюють діяльність на посадах в Генеральній прокуратурі України, регіональних та місцевих прокуратурах, військових прокуратурах, а також Спеціалізованій антикорупційній прокуратурі. Особливості порядку призначення та звільнення з посади прокурора, а також інші питання, пов'язані із здійсненням ним професійної діяльності, врегульовані в Законі України «Про прокуратуру».

г) *служба в органах місцевого самоврядування (муніципальна служба)* – професійна, на постійній основі діяльність громадян України, які займають посади в органах місцевого самоврядування, що спрямована на реалізацію територіальною громадою свого права на місцеве самоврядування та окремих повноважень органів виконавчої влади, наданих законом (дет. див. § 88 «Служба в органах місцевого самоврядування як вид публічної служби»);

д) *альтернативна (невійськова) служба* – служба, яка у випадках, передбачених законодавством України, запроваджується замість проходження строкової військової служби та має на меті виконання обов'язку перед суспільством. На альтернативну службу направляються громадяни, які підлягають призову на строкову військову службу і особисто заявили про неможливість її проходження як такої, що суперечить їхнім релігійним переконанням. Альтернативну службу проходять, зокрема, на державних та комунальних підприємствах, в установах, організаціях, діяльність яких в першу чергу пов'язана із соціальним захистом населення, охороною здоров'я, захистом довкілля, будівництвом, житлово-комунальним та сільським господарством, а також у патронажній службі в організаціях Товариства Червоного Христа України;

е) *патронатна служба в державних органах* – нормативно урегульована діяльність працівників на посадах: радників, помічників, уповноважених та прес-секретаря Президента України; працівників

секретаріатів Голови Верховної Ради України, його Першого заступника та заступника, помічників-консультантів народних депутатів України; працівників патронатних служб Прем'єр-міністра України та інших членів Кабінету Міністрів України; помічників та наукових консультантів суддів Конституційного Суду України, помічників суддів; посадах патронатних служб в інших державних органах (дет. див. § 26 «Посади патронатної служби: особливості та правовий статус»).

У вузькому сенсі публічна служба включає лише дві складові – державну службу та службу в органах місцевого самоврядування (муніципальну службу).

3. Правове регулювання публічної служби в Україні

Правові засади публічної служби становлять низка нормативно-правових актів, кількість яких за підрахунками окремих експертів перевищує 650, зокрема:

1) *Конституція України* від 28.06.1996 р. – визначає основні засади організації та функціонування публічної служби та органів публічної влади. У ст. 8 визначено, що «в Україні визнається і діє принцип верховенства права». Принцип законності закріплений у ст. 19 – «органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією і законами України». Відповідно до ст. 38 «громадяни мають право брати участь в управлінні державними справами, у всеукраїнському та місцевих референдумах, вільно обирати і бути обраними до органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Громадяни користуються рівним правом доступу до державної служби, а також до служби в органах місцевого самоврядування».

Важливого значення має ст. 92 Конституції України, котра передбачає, що виключно законами України визначаються: організація і діяльність органів виконавчої влади, а також основи державної служби (ч. 1 п. 12); засади цивільно-правової відповідальності; діяння, які є злочинами, адміністративними або дисциплінарними правопорушеннями, та відповідальність за них (ч. 1 п. 22) та ін. У ч. 2

ст. 92 закріплено, що виключно законами України встановлюються державні нагороди, військові звання, дипломатичні ранги та інші спеціальні звання.

Положення Конституції України, які прямо або опосередковано стосуються публічної служби, можуть офіційно тлумачитись у *рішеннях Конституційного Суду України*. Крім того, рішеннями Конституційного Суду України вирішуються питання про відповідність Конституції України (конституційність) законів України та інших правових актів Верховної Ради України, актів Президента, Кабінету Міністрів України, Верховної Ради АРК (рішення від 04.12.2001 р. у справі про поєднання посади в місцевій державній адміністрації з мандатом депутата місцевої ради, рішення від 16.10.2007 р. у справі про граничний вік перебування на державній службі та на службі в органах місцевого самоврядування та ін.).

2) *міжнародні договори, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України*. В якості прикладу можна відзначити Конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 р., що ратифікована Законом України від 17.07.1997 р. Водночас, необхідно підкреслити, що згідно ст. 17 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» від 23.02.2006 р. суди застосовують при розгляді справ як джерело права не лише Конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод та протоколи до неї, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, а й *практику Європейського суду з прав людини*.

3) *закони України*. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 р. вперше на законодавчому рівні закріпив визначення поняття «публічна служба». Регулюють відносини у сфері публічної служби й інші кодекси України. Наприклад, Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р. та інші акти законодавства про працю поширюються на державних службовців у частині відносин, не врегульованих Законом України «Про державну службу», та ін. У Митному кодексі України від 13.03.2012 р. передбачено особливості проходження служби в органах доходів і зборів (ст.ст. 569–574 та ін.).

Важливого значення має *Закон України «Про державну службу» від 10.12.2015 р.* Він закріплює основні поняття у сфері державної служби (зокрема, поняття «державна служба» та «державний служ-

бовець»), визначає принципи державної служби, правовий статус державних службовців, питання управління державною службою, особливості вступу на державну службу, службової кар'єри та припинення державної служби, регламентує питання оплати праці, заохочень і соціальних гарантій державних службовців, їх робочий час та час відпочинку, відпустки, особливості дисциплінарної та матеріальної відповідальності державних службовців, особливості проходження державної служби в окремих органах державної влади, питання патронатної служби та ін.

Базовою характеристикою Закону України «Про державну службу» є сфера його регулювання. Дія цього Закону поширюється на державних службовців: а) Секретаріату Кабінету Міністрів України; б) міністерств та інших центральних органів виконавчої влади; в) місцевих державних адміністрацій; г) органів прокуратури; ґ) органів військового управління; д) закордонних дипломатичних установ України; е) державних органів, особливості проходження державної служби в яких визначені ст. 91 цього Закону; є) інших органів державної влади.

Водночас, дія цього Закону не поширюється на: 1) Президента України; 2) Главу Адміністрації Президента України та його заступників, Постійного Представника Президента України в АРК та його заступників; 3) членів Кабінету Міністрів України, перших заступників та заступників міністрів; 4) Голову та членів Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення, Голову та членів Антимонопольного комітету України, Голову та членів НАЗК, Голову та членів ЦВК, голів та членів інших державних колегіальних органів; 5) службовців НБУ; 6) суддів Конституційного Суду України; 7) суддів; 8) прокурорів; 9) військовослужбовців Збройних Сил України та інших військових формувань, утворених відповідно до закону; 10) осіб рядового і начальницького складу правоохоронних органів та працівників інших органів, яким присвоюються спеціальні звання, якщо інше не передбачено законом, а також інших осіб, що визначені у ч. 3 ст. 3 Закону України «Про державну службу».

Закон України «Про службу в органах місцевого самоврядування» від 07.06.2001 р. – основний законодавчий акт у сфері муніципальної служби. Він закріплює поняття «служба в органах місцевого самоврядування» та «посадова особа місцевого самоврядування», прин-

ципи служби в органах місцевого самоврядування, напрямки державної політики щодо служби в органах місцевого самоврядування, правовий статус посадових осіб місцевого самоврядування, особливості прийняття на муніципальну службу, службової кар'єри та припинення служби, питання матеріального та соціально-побутового забезпечення посадових осіб місцевого самоврядування, відповідальність за порушення законодавства про службу в органах місцевого самоврядування та ін.

Основою антикорупційного законодавства України є *Закон України «Про запобігання корупції» від 14.10.2014 р.* Він визначає правові та організаційні засади функціонування системи запобігання корупції в Україні, зміст та порядок застосування превентивних антикорупційних механізмів, правила щодо усунення наслідків корупційних правопорушень. У ньому врегульовано статус НАЗК, особливості формування та реалізації антикорупційної політики, обмеження, пов'язані із запобіганням корупційним та пов'язаним із корупцією правопорушенням, особливості запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, правила етичної поведінки, питання фінансового контролю та особливості інших механізмів запобігання і протидії корупції, статус викривачів корупції, засади запобігання корупції у діяльності юридичних осіб, відповідальність за корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення та ін.

Закон України «Про очищення влади» від 16.09.2014 р. – визначає правові та організаційні засади проведення очищення влади (люстрації) для захисту та утвердження демократичних цінностей, верховенства права та прав людини в Україні. У цьому Законі закріплені поняття «очищення влади (люстрації)», мета та принципи люстрації, посади, щодо яких здійснюються заходи з очищення влади, та критерії здійснення люстрації, суб'єкти, які забезпечують люстраційну перевірку і порядок її проведення, питання функціонування Єдиного державного реєстру осіб, щодо яких застосовано положення Закону «Про очищення влади», та ін.

Можна відзначити й інші закони, які врегульовують окремі види державної служби, особливості проходження державної служби в окремих органах публічної влади тощо («Про військовий обов'язок і військову службу» від 25.03.1992 р., «Про Службу безпеки України» від 25.03.1992 р., «Про Національну гвардію України» від 13.03.2014 р.,

«Про прокуратуру» від 14.10.2014 р., «Про Національне антикорупційне бюро України» від 14.10.2014 р. «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 р., «Про судоустрій і статус суддів» від 02.06.2016 р., «Про Конституційний Суд України» від 13.07.2017 р. «Про дипломатичну службу» від 07.06.2018 р. (набирає чинності 19.12.2018 р.) та ін.

4) *постанови Кабінету Міністрів України* («Про затвердження Типового положення про проведення атестації посадових осіб місцевого самоврядування» від 26.10.2001 р., «Про затвердження Порядку проведення конкурсу на зайняття посад державної служби» від 25.03.2016 р., «Про затвердження Положення про Комісію з питань вищого корпусу державної служби» від 25.03.2016 р., «Про організацію проведення атестації осіб, які претендують на вступ на державну службу щодо вільного володіння державною мовою» від 26.04.2017 р. та ін.).

5) *нормативно-правові акти центральних органів виконавчої влади України:*

– *накази Національного агентства України з питань державної служби* («Про затвердження Порядку стажування державних службовців» від 03.03.2016 р., «Про затвердження Типового положення про службу управління персоналом державного органу» від 03.03.2016 р., «Про затвердження Порядку обрання представників громадських об'єднань до складу конкурсних комісій з відбору осіб на зайняття посад державної служби» від 12.04.2016 р. та ін.);

– *рішення Національного агентства з питань запобігання корупції* («Про функціонування Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування» від 10.06.2016 р., «Про затвердження Переліку посад з високим та підвищеним рівнем корупційних ризиків» від 17.06.2016 р., «Про затвердження Порядку проведення контролю та повної перевірки декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування» від 10.02.2017 р. та ін.);

– *накази інших центральних органів виконавчої влади* (наказ Міністерства оборони України «Про затвердження Інструкції про організацію виконання Положення про проходження громадянами України військової служби у Збройних Силах України» від 10.04.2009 р., наказ МЗС України «Про затвердження Порядку ротації працівників дипло-

матичної служби в системі органів дипломатичної служби України» від 31.05.2012 р., Наказ МВС України «Про організацію добору (конкурсу) та просування по службі поліцейських» від 25.12.2015 р. та ін.).

==== 4. Державна служба як вид публічної служби в Україні

Державна служба в Україні визнається одним із важливих інститутів у справі формування і розвитку державності, від якого залежить функціонування всієї суспільної політичної системи, вирішення різних завдань і функцій держави¹.

Державна служба, будучи складним та багатогранним явищем, є одним із основних видів публічної служби. У ч. 1 ст. 1 Закону України «Про державну службу» від 10.12.2015 р. *поняття «державна служба»* визначається як публічна, професійна, політично неупереджена діяльність із практичного виконання завдань і функцій держави, зокрема щодо: 1) аналізу державної політики на загальнодержавному, галузевому і регіональному рівнях та підготовки пропозицій стосовно її формування, у тому числі розроблення та проведення експертизи проектів програм, концепцій, стратегій, проектів законів та інших нормативно-правових актів, проектів міжнародних договорів; 2) забезпечення реалізації державної політики, виконання загальнодержавних, галузевих і регіональних програм, виконання законів та інших нормативно-правових актів; 3) забезпечення надання доступних і якісних адміністративних послуг; 4) здійснення державного нагляду та контролю за дотриманням законодавства; 5) управління державними фінансовими ресурсами, майном та контролю за їх використанням; 6) управління персоналом державних органів; 7) реалізації інших повноважень державного органу, визначених законодавством.

Нормативно закріплене поняття державної служби містить найважливіші її сутнісні *ознаки*: а) зміст держслужби становить діяльність, що спрямована на практичну реалізацію завдань та функцій держави (аналіз та забезпечення реалізації державної політики, за-

---

¹ Битяк Ю. П. Державна служба: організаційно-правові засади: монографія. Харків: Право, 2005. С.7.

безпечення надання доступних і якісних адміністративних послуг та ін.); б) публічний характер цієї діяльності; в) професіоналізм; г) політично неупереджений характер. Крім того, з-поміж рис державної служби виділяють також: 1) постійну основу державно-службової діяльності; 2) ця служба реалізується державними службовцями, якими можуть бути громадяни України; 3) вона здійснюється на відповідних посадах державної служби в органах державної влади та їх апараті; 4) державні службовці одержують заробітну плату за рахунок коштів Державного бюджету України та ін.

Правове регулювання державної служби здійснюється Конституцією України, Законом України «Про державну службу» та іншими законами України, міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, постановами Верховної Ради України, указами Президента України, актами Кабінету Міністрів України та центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері державної служби. Відносини, що виникають у зв'язку із вступом, проходженням та припиненням державної служби, регулюються Законом України «Про державну службу», якщо інше не передбачено законом. Дія норм законодавства про працю поширюється на державних службовців у частині відносин, не врегульованих Законом України «Про державну службу».

Вдосконалення державної служби є невід'ємною складовою реформування державного управління в Україні. Від розбудови професійної та добросовісної державної служби, її ефективної організації та функціонування безпосередньо залежить успіх у забезпеченні прав і свобод громадян, реалізації зовнішньої та внутрішньої політики, проведення соціальних, економічних та інших реформ, у тому числі виконання завдань щодо інтеграції України до Європейського Союзу. *Основні напрямки вдосконалення* державної служби в Україні визначені в Концепції адаптації інституту державної служби в Україні до стандартів Європейського Союзу, що затверджена Указом Президента України від 05.03.2004 р., Стратегії реформування державного управління України на період 2016–2020 роки, що затверджена Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24.06.2016 р., та ін.